

073/1 ERDALSELVI (Vassdragsnr. 073.2Z)

<u>Fylke(r):</u>	Sogn og Fjordane
<u>Kommune(r):</u>	Lærdal, Aurland
<u>Kartblad N50:</u>	1416 I, 1416 IV, 1417 II, 1417 III
<u>Nedbørfelt:</u>	138,2 km ²
<u>Toppunkt-utløpspunkt:</u>	1729 - 0 moh.
<u>Skoggrense:</u>	1050 moh.
<u>Marin grense:</u>	130 moh.
<u>Naturgeografisk region:</u>	35c: Fjellregionen i søndre del av fjellkjeden, underregion; Hardangervidda 37e: Vestlandets lauv- og furuskogsregion, underregion; Sogn og Fjordanes indre fjordstrøk
<u>Landskapsregion:</u>	15.29: Lavfjellet i Sør-Norge, underregion Bleia 23.17: Indre bygder på Vestlandet, underregion Lærdal
<u>Urørt natur:</u>	>5 km: 0 %, 3-5 km: 17 %, 1-3 km: 44 %
<u>SP-kategori/-gruppe:</u>	II/6
<u>Verneplanstatus:</u>	Vurdert i VP IV
<u>Nasjonale laksevassdrag:</u>	-

Generell beskrivelse

Erdalselvi ligger på en halvøy på sørsiden av Sognefjorden, mellom Lærdals- og Aurlandsfjorden. Klimaet er typisk for indre deler av Vestlandet; kjølig oseanisk til svakt kontinentalt med forholdsvis liten årsnedbør. I fjellstrøkene ligger årsnedbøren på opp mot 2000 mm, mens nedre deler har 400 - 600 mm. Beregnet spesifikk avrenning er 37,17 l/s/km² og middeltilsiget 5,14 m³/s.

Erdalselvi drenerer fra sør mot nord. I sør er feltet dominert av breen Blåskavlen. Vassdraget har to hovedgreiner; Modlaugselvi og Horna. Disse løper sammen ved Sluppen 700 moh., og renner videre til utløpet i Lærdalsfjorden. Oppe på fjellplatået er elvene til dels sterkt forgreinet med flere små og mellomstore vann. Størst er Soleibakkvatni som ligger sørvest i feltet.

Generelt er feltet lite berørt av tekniske inngrep. Sommerveien mellom Lærdal og Aurland går langs vestsiden av vassdraget, hvor også beitepåvirkningen er størst. I de lavere områdene finnes noe bosetning på hver side av elva. Ved Sluppen ligger et hyttefelt og støler. Ved Soleibakkvatnene er det anleggsvei og kraftledninger.

Nordøstre del av feltet er i hovedsak avsatt som LNF-område. Fra Sluppen og sørover langs Horna er et område avsatt som friluftsområde, og fra Sluppen og vestover til Vardahaugsbrui er det godkjent et hytteområde. Nær utløpet i Lærdalsfjorden er mindre områder avsatt for henholdsvis råstoffutvinning (grustak), industri og planlagt boligområde. Sørvestre del av feltet er avsatt som LNF-område uten noen form for soneinndeling. Fjellområdene som ligger over ca. 1000 moh. omfattes av felles kommunedelplan for villrein i Nordfjella/Hardangervidda villreinområde.

Det er ikke knyttet drikkevanns- eller resipientinteresser til vassdraget. Bortsett fra litt forurensning fra gårdsbruk, er det ikke registrert permanente forurensningskilder eller forurensende aktiviteter. Vannet i vassdraget er klart, fattig på mineralske salter og har et lavt innhold av organiske stoffer.

Geologisk mangfold

Berggrunnen består av grunnfjell, kambrosilurske bergarter og skyvedekkebergarter som tilhører Jotundekket. Migmatitter, skifre (fyllitt), mangerittisk gneis og anortositt dominerer. Øst for Erdalen ligger grunnfjell. Langs nord og vestsiden av Erdalen og i Horndalen ligger en sone med fyllitt, mens resten av feltet er dominert av anortositt og gneis.

Erdalen er tydelig preget av breerosjon, men er opprinnelig elveodert langs de mindre motstandsdyktige bergartene i grensesonen mellom Jotundekket og grunnfjellet. Dalen, som er hengende i forhold til fjorden, er relativt åpen, men med markert elvenedskjæring i bunnen. Ved Hestvorten går elva i et dypt gjel.

I nedre deler av Erdalen ligger glasifluvialt materiale som står igjen som terrasser. For øvrig er det betydelige moreneavsetninger, som i dalsidene er ravinert. Sideelvene er preget av fluvial aktivitet, særlig erosjon. Lengst sør i feltet ligger breen Blåskavlen. Vassdraget er typisk for indre deler av Sogn og Fjordane.

*Stor verneverdi: *** (Verneplan IV)*

Biologisk mangfold

Vassdraget har mange gode bestander av innlandsørret, særlig i de største fjellvannene. I mange av vannene er reproduksjonsforholdene dårlige. Elva Horna har mange fine gyte- og oppvekstområder. Evertebratfaunaen er preget av liten artsdiversitet, men individtettheten er gjennomgående stor.

Erdalen er en typisk vestlandsdal med frodige lauvskogslier. Lite næringskrevende og artsfattige bjørkeskogstyper dominerer skogregionen. Edellauskog er påvist noen få steder. Langs elva følger en kantsone av gråorskog. Fjellvegetasjonen dekker et stort areal og er preget av fattig heivegetasjon, snøleier og rabbesamfunn. I fyllittområdene vokser mer næringsrik vegetasjon med bl.a. reinrose. Undervegetasjonen er lyngdominert. I lisdene opptrer fattigere bjørkeskog med småbregner. Disse er ofte beitepåvirket, med det resultat at de er gressdominert. Nedover i dalen dominerer høgstaudebjørkeskog med bl.a. tyrihjelmsk. Fjellplantesamfunnene er ofte gress- og lyngdominerte, stedvis med dvergbjørk. Enkelte steder kommer lavdominerte rabbesamfunn inn. Museøresnøleier utgjør store arealer i det småkuperte fjellandskapet. Det vestligste funnet av fjellpestrot er registrert i Soleibakkane. Ved Almegil er almeskog av verneverdi registrert.

Det er registrert minst 87 fuglearter, hvorav 63 antas å hekke. Utvalget av vannfugl er lite siden de fleste vannene ligger svært høyt. Fjellområdene er relativt rike og har en fugletetthet som er over middels for Vestlandet. Spesielle arter er fjellerke og lappspurv. Forekomsten av fjellerke har relativt stor dyregeografisk interesse.

Av de store pattedyrene er villrein, hjort og elg av særlig interesse. Villrein har både sommer- og vinterbeite i fjellområdene, men bestanden har i de senere år vært liten. Hjort er vanlig i Erdalen. I den senere tid har elg etablert seg. Bestanden er i vekst. Rådyr påtreffes tilfeldig. Hare, rødrev og mår finnes. Jerv og gaupe opptrer som streifdyr.

Det er registrert fem rødlistede fuglearter og trolig to rødlistede pattedyrarter.

*Stor verneverdi: *** (Verneplan IV)*

Landskapsbilde

Landskapet er typisk for indre deler av Sogn. De høyeste delene har slake og avrundede former, mens en del breeroderte daler skjærer seg ned i fjellmassivet og er hengende i forhold til fjorden. Fjellsidene ned mot fjorden er høye og bratte, og de fleste elvene renner i gjel ned i fjorden. Oppe på fjellplatået er elvene til dels sterkt forgreinet med flere små og mellomstore vann. Den høyeste fjelltoppen når 1729 moh.

Friluftsliv

Vassdraget er lett tilgjengelig med veiforbindelse gjennom området i sommerhalvåret, og fra Lærdal til Sluppen i vinterhalvåret. Terrenget er variert. Det er flere fine utgangspunkt for turer i fjellområdene sommer og vinter, og området er mye brukt både lokalt og regionalt. Det drives også jakt og fiske. Det finnes ingen turisthytter. Området grenser inn til et større urørt fjellområde i vest, Bleia, som er viktig for friluftslivet regionalt.

*Stor verdi: *** (Verneplan IV)*

Kulturmiljø

Funn av steinøkser på Kvigna og Helleland kan være spor etter jordbrukere i yngre steinalder. Gravfunn og gravhauger nederst i Erdalen vitner om jernalderens faste gårdsbosetning. Området har et stort kunnskapspotensiale knyttet til steinalderfangstfolkets bruk av høyfjellet, da det er funnet

omfattende spor fra dette tidsrommet ellers i Aurlands- og Lærdalsfjellene. Ved en heller nær Øvre Flyvatn i høyfjellet er det funnet redskap etter steinalderens veidefolk. Her er flere typer boplasser brukt ved jakt og fangst. Tallrike dyregraver og bogastiller, ledegjerder og dyrestup i fjellet er minner etter eldre tiders fangstaktivitet. Fangstanleggene bør sees i sammenheng med de store anleggene på vestsiden av Blåskavlen. Det er gode muligheter for at tuftene på stølene i området kan gå tilbake til forhistorisk tid eller middelalder.

I Erdalen er det verdifulle gamle hus og bl.a. gamle beitelandskap. Flere steder er det spor etter vandrevne anlegg, som kverner, sager, en mølle og et lite bygdekraftverk. I øvre deler av Erdalen ligger stølsområder brukt av gårder på Frønningen, i Lærdal og Aurland. Lærdalsgårdene stølte ved sideelvene til Erdalselvi. Stølene har bevarte hus og tufter. En driftevei for kveg gikk opp fra Skjerdal og kom ned Erdalen over Soleibakkene.

Området er rikt på kulturminner som dekker et langt tidsrom. Jakt- og fangstminnene i høyfjellet har trolig en av de tetteste konsentrasjonene som finnes på Vestlandet, og kunnskapspotensialet knyttet til disse minnene er svært stort. Betydelige kulturhistoriske verdier er knyttet til det store sammenhengende fjellområdet i nedbørfeltet til Erdalselvi/Kolarselvi når det gjelder studier av fangst og annen utmarksbruk i forhistorisk tid. Kulturminner og kulturlandskap for øvrig har store opplevelses- og kunnskapsverdier, og har nær sammenheng med vassdraget.

*Meget stor verneverdi *****

Samiske interesser

Det finnes ingen samiske interesser knyttet til nedbørfeltet.

Landbruk

Vassdraget har en del gårdsbruk i nedre del, med et samlet jordbruksareal på 500 daa. Barskogarealet er 500 daa og lauvskogarealet er 16 000 daa. Mange av elvene i vassdraget har selvgerdefunksjon.

*Middels verdi ** (Verneplan IV)*